

Štvrťročník 3. ročník 2/2011

Vodný Žurnál

4

7

8

10

14

3 Aktuality

Povodne zvýšili záujem o analýzy studničných vôd

Zbytočná mediálna psychóza

Modernizácia bardejovskej ČOV potrvá do júna 2013

Výška vodného prvý raz v histórii VVS, a.s. pokrýva náklady

VVS, a.s odmeňovala kreatívne deti...

8 Téma

Únik radiácie z Japonska neohrozil vody v Bukovci ani v Starine

10 O ľuďoch

Športové hry VVS, a.s. Trebišov 2011

Človek sa nesmie poddávať osudu, musí ísť stále ďalej

V každom človeku je niečo dobré, len ho treba včas podchytiť

19 Recept/vtip

Chrumkavý letný šalát

17

Vodný žurnál – časopis Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Komenského 50, 042 48 Košice, 040 01. www.vvs-as.sk, www.vodarne.eu.

Vydavateľ: Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, Košice 040 01. **Šéfredaktor:** Mgr. Martina Hidvéghyová, **e-mail:** hidveghyova@penelopa.sk, **Zástupca šéfredaktora:** Mgr. Adriana Marušinová **e-mail:** marusinova@penelopa.sk, **Zodpovedný redaktor:** PhDr. Peter Furmaník, **Redaktori:** Mgr. Lucia Kapitančíková, Helena Sviatková, Helena Sičáková, Ing. Jana Petráková, Henrieta Krištofová, Jana Pavliková, Mgr. Ivana Adamečková, Bc. Eva Harakalová, Gabriela Ďurková, Alena Pangráčová-Piterová. **Sídlo redakcie, príjem inzercie:** Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, Košice 040 01, **tel./fax:** +42155 677 00 76. **Grafika a sadzba:** Agentúra PENELOPA, s.r.o., **Tlač:** Rotaprint Košice. Autorské práva vyhradené. Akékoľvek rozmnožovanie textu, grafiky a fotografií vrátane údajov v elektronickej podobe, len s predchádzajúcim písomným súhlasom redakcie. Nepredajné.

Povodne zvýšili záujem o analýzy studničných vôd

Aj keď výroba a distribúcia pitnej vody v celom procese - na všetkých stupňoch podlieha v zmysle príslušných právnych predpisov systematickej a veľmi prísnej kontrole, verejnosť nie je o tejto skutočnosti veľmi informovaná. Na tom sa zhodli účastníci v poradí už 6. ročníka konferencie **Kvalita vody vo VVS, a.s.**, ktorá sa uskutočnila v Košiciach pri príležitosti Svetového dňa vody.

O systematickej kontrole svedčí okrem iného aj fakt, že v roku 2010 bolo z odberných miest v rozvodnej sieti a vo vodojemoch odobratých 5.404 vzoriek a v laboratóriách následne vykonaných 145.813 stanovení mikrobiologických, biologických, fyzikálnych, chemických a rádiologických ukazovateľov kvality pitnej vody.

V ostrom kontraste s kvalitou tejto vody a s jej nepretržitým hygienickým zabezpečením dezinfekciou v zmysle príslušnej legislatívy, je voda z individuálnych domových studní na východe Slovenska. Ako vyplýva z pravidelných analýz studničnej vody, ktoré VVS, a.s., rok čo rok bezplatne vykonáva pri príležitosti Svetového dňa vody, v priemere tretina vzoriek vody z domových studní nevyhovuje legislatívne stanoveným kritériám v ukazovateli dusičnany.

Horšie ako v minulých rokoch

Ako uviedla vedúca oddelenia laboratórií pitných vôd útvaru chemicko-technologických činností VVS, a.s., Ing. Jana Szanyiová, zdravotné riziko zvýšeného obsahu dusičnanov, ktoré sa dostávajú do vody hnojením liadkovými hnojivami, ale aj únikom odpadových vôd zo žump či septikov, spočíva v tom, že sa v zažívacom trakte redukujú na toxické dusitany. Tie v žalúdku reagujú so sekundárnymi amínmi v potrave za vzniku tzv. N-nitroso zlúčenín, ktoré sú podozrievané z karcinogénneho účinku.

„Vysoký obsah dusičnanov môže mať negatívny vplyv aj na reprodukčné funkcie. Limity pre obsah dusičnanov vo vode - 50 mg na liter a pre dojčatá 10 mg na liter - sú stanovené veľmi prísne preto, lebo dusičnany reagujú v krvi s hemoglobínom za vzniku methemoglobínu, ktorý nie je schopný prenášať kyslík a vzniká riziko udusenja najmä u dojčiat, ale neraz aj u dospelých,

zdôraznila inžinierka Szanyiová. Ako dodala, tohtoročná analýza donesených vzoriek vody z individuálnych studní priniesla ešte horšie výsledky ako po minulých rokoch. **„Zo 4.024 donesených vzoriek vody kritériám nevyhovelo 1.498, čo je 37,15 percenta! Len pre porovnanie: v roku 2006 bolo nevyhovujúcich 31,2 percenta, o rok neskôr nevyhovelo kritériám 33,4 percenta a vlani 33,8 percenta.“**

Z tohtoročných vzoriek v 713 prípadoch bol obsah dusičnanov v rozsahu 50 - 100 mg na liter a v 554 prípadoch v rozsahu 100 až 250 mg na liter. A napokon v 228 vzorkách bolo zistené 5 až 10-násobné prekročenie povoleného limitu dusičnanov v rozmedzí od

250 do 500 mg na liter vody! Najhoršia situácia je v okresoch Trebišov, Vranov nad Topľou a Michalovce.

Spoliehajú sa na zázrak?

Podľa vedúcej útvaru chemicko-technologických činností VVS, a.s., Ing. Nataše Riganovej, možnosť bezplatnej analýzy studničnej vody a následného poradenstva v tomto roku využilo podstatne viac občanov ako v uplynulých rokoch. **„Kým v predchádzajúcich rokoch sme v priemere ročne zaevidovali okolo 1930 donesených vzoriek, v tomto roku ich bolo 4.024, teda viac ako dvojnásobok. Zrejme to súvisí s minuloročnými povodňami, ľudia sa viac boja, a preto bolo tohto roku viac donesených vzoriek a následne aj viac nevyhovujúcich.“**

Osobitnou kategóriou sú podľa inžinierky Riganovej ľudia, ktorí rok čo rok prinášajú vzorky vody z tej istej domovej studne a za každým odchádzajú so zistením, že ich voda vysoko prekračuje povolené limity. **„A o rok prídu opäť a dúfajú, že zázrakom sa voda z ich studne dala do poriadku... Sú však aj takí, ktorí sa hneď po oznámení zlého výsledku rozhodnú napojiť na verejný vodovod alebo sa aspoň o tom informujú.“** (fur.)

Foto: archív redakcie

Zbytočná mediálna psychóza

Na prelome januára a februára zarezovali v médiách priam hrôzostrašné správy o tom, že VVS, a.s. núti obec Kapišová (okres Svidník), aby v Dome smútku odoberala viac vody. Pri nízkom odbere sú vodári stratoví, a preto sa musí míňať viac pitnej vody! „*A to má starosta zariadiť, aby viac ľudí zomieralo a bolo viac pohrebov, aby boli vodári konečne spokojní?*“ pýtali sa senzácie chtivé médiá. Niektoré hovorili priamo o hygienizme zo strany VVS.

Vážne časom opadli, situácia sa vyriešila, médiá však už nemajú záujem. Už to nie je senzácia... Napriek tomu sa žiada za touto zbytočne nafúknutou kauzou dať aktuálnu záverečnú bodku. Slovo má

riaditeľ závodu Svidník Ing. Michal Kačmár:

„*Celé sa to technicky uzavrelo takto: Doterajšie samostatné prípojky Domu smútku a cintorína sa prepojili a namiesto dvoch je už len jedna. Keďže na cintoríne je kvôli polievaniu kvetov veľký odber, je záruka, že s negatívami spojenými s nulovým odberom, vrátane ohrozenia kvality vody, sa tam už nebudeme stretávať. Elegantné riešenie! Osobne si myslím, že namiesto medializácie “kauzy” stačilo odberateľovi radšej prísť a našli by sme spoločnú reč. Tí, čo ma poznajú, vedia, že sa neuzatváram pred žiadnym starostom. Mediálna psychóza naozaj nebola namieste.*“ (fur)

Modernizácia bardejovskej ČOV potrvá do júna 2013

Zlepšiť stav rieky Topľa redukciou vypúšťaného znečistenia z jestvujúcej čistiarne odpadových vôd (ČOV) Bardejov je cieľom intenzifikácie, ktorú už od mája stavebne realizujú spoločnosti Chemkostav a Ekostav Michalovce. Celkové investičné náklady projektu dosahujú 16,269 milióna eur, z toho 14,969 milióna sú dotácie z európskych fondov a štátneho rozpočtu SR. Práce by mali byť ukončené v júni 2013.

„*Cieľom je vytvoriť podmienky pre čistenie odpadových vôd pre 36.518 ekvivalentných obyvateľov, čo plne pokryje podmienky aglomerácie Bardejov,*“ povedal na

tlačovej konferencii v Košiciach investičný riaditeľ VVS, a.a., Ing. Róbert Hézsely.

Ako ďalej dodal, terajšia čistiareň, ktorá bola projektovaná pre 32.400 ekvivalentných obyvateľov, už nevyhovuje kapacitne, ale tým hlavným faktorom je to, že ide o zastaralú čistiareň z hľadiska nedostatočnej kvality čistenia odpadovej vody v hodnotách organického znečistenia, ako aj znečistenia nutričnými. „*Objekty terajšej biologickej linky sú plytké a majú nedostatočný objem, aj preto je nevyhnutná kompletná rekonštrukcia ČOV s úplne novou biologickou linkou, s vy-*

užitím aktívneho systému s obehovou aktiváciou a ďalšími progresívnymi technológiami,“ zdôraznil inžinier Hézsely.

Po ukončení intenzifikácie to bude moderná čistiareň európskych parametrov. Stavba sa realizuje v rámci areálu jestvujúcej ČOV, nové budovy sa čiastočne postavajú na miestach dnes už nevyužívaných zastaralých objektov chlórare a plynového hospodárstva.

(fur.)

Foto: Marián Horňák

Výška vodného prvý raz v histórii VVS, a.s. pokrýva náklady

Nulové odbery, rozšírenie počtu akreditovaných laboratórií, ako aj perspektívy či neperspektívy budovania vodárenskej nádrže (VN) Tichý Potok boli témou tlačovej konferencie, ktorá sa konala pri príležitosti Svetového dňa vody. Výrobno-technický riaditeľ **Ing. Rudolf Kočiško** informoval zástupcov médií o tom, že počet akreditovaných laboratórií sa opäť rozrástol - v podmienkach VVS, a.s., pôsobí v súčasnosti 13 laboratórií, z toho osem laboratórií pitných vôd (LPV) a päť laboratórií odpadových vôd (LOV). V rokoch 2005 až 2010 štyri laboratóriá získali osvedčenie o akreditácii a v tomto roku k nim pribudlo ďalšie, a to **Laboratórium pitných vôd (LPV) Michalovce**. Je situované v objekte ÚV Hrádok a jeho pôsobnosť je pre okresy Michalovce, Sobrance, Humenné, Medzilaborce, Vranov nad Topľou a Trebišov.

Novinári sa živo zaujímali aj o veci súvisiace s cenou vodného a stočného a problematiku tzv. nulových odberov. Podľa generálneho riaditeľa a predsedu predstavenstva VVS, a.s., **Ing. Stanislava Hrehu** nulové odbery trápia všetky vodárenské spoločnosti na Slovensku. "Problém je v tom, že vodárenské spoločnosti - narozdiel napríklad od plynárov či energetikov - nemajú zákonom definovanú dvojitú cenu. Plynári a energetici majú v tejto dvojitú cenu aj poplatok - paušál za vedenie elektroenergie, resp. plynomer, čím aj v prípade nulového odberu majú uhradené náklady na starostlivosť o prípojku, odčítanie, faktúrovanie, ciachovanie a podobne. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví paušál za náklady spojené s vodomermom a prípojkou vodárňam nateraz nepovolil a tak na nulových odberateľov doplácajú ostatní odberatelia - teda tí, ktorí majú pravidelný odber.

Ekonomická riaditeľka **Ing. Anita Gašparíková** spresnila, že za nulových odberateľov spoločnosť považuje tých, ktorí za rok odoberú len niekoľko litrov, ani nie jeden meter kubický vody. Spoločnosť mala za rok 2009 takmer 10 000 zákazníkov s nulovým odberom, približne 10 000 zákazníkov s odberom do desať kubických metrov a vyše 8 000 zákazníkov s odberom do 20 kubických metrov za rok. „Všetci títo zákazníci vyrábajú straty, ktoré sa rozpočítajú a ako náklad premietajú do ceny vodného a stočného, čo zohľadňuje aj regulačný úrad. Tých 20 metrov kubických, to je hranica - pri súčasnej cene vodného a stočného sú totiž pre spoločnosť rentabilní len zákazníci s odberom nad dvadsať metrov kubických ročne,“ podčiarkla riaditeľka.

Inžinier Hreha vzápätí doplnil, že odberatelia, ktorí **neodoberajú pitnú vodu aj viac rokov**, by sa mali odhlásiť. "My ich odpojíme a neskôr na základe žiadosti ich znova pripojíme, a to zadarmo!" K aktuálnej výške vodného a stočného dodal, že v tomto roku je to vôbec prvý raz v histórii VVS, čo **schválená cena vodného pokrýva náklady na výrobu a dodávku pitnej vody**. "Aktuálna výška stočného

však stále nepokrýva naše náklady na odvádzanie odpadových vôd z domácností a ich čistenie.

Na tlačovej konferencii sa hovorilo aj o možnosti, ktorú spoločnosť už začala ponúkať zákazníkom, a to **dialkový odpočet vodomero**. Zákazník, ktorý chce mať stálu kontrolu nad svojím vodomermom, si môže zakúpiť na zariadenie, pomocou ktorého nielenže bude ľahko **monitorovať** svoju spotrebu, ale v prípade skrytej poruchy napríklad v pivnici domu, o ktorej on ani nevie, mu bude signalizovať zvýšený odber. Zariadenie prináša výhody aj pre spoločnosť - odpadá fyzicky náročný odpočet vodomero a s ním spojené náklady.

V súvislosti s budovaním ďalších zdrojov pitnej vody sa novinári pýtali na aktuálnu situáciu okolo VN Tichý Potok. **Inžinier Hreha** uviedol, že podľa vodárov a všetkých odborníkov na vodu je Tichý Potok potrebný, podľa ochranárov vraj nie je. "Už 25 rokov sa o Tichom Potoku diskutuje, neustále sa otvára táto téma, s výstavbou sa otáľa, až sa raz zistí, že nie je dosť vody a potom sa všetci chytia za hlavu. Najväčším problémom sú ochranári a tiež obyvatelia obce Tichý Potok, ktorí sa boja. No neviem čoho sa boja a prečo... Boja sa, že by sa vraj nádrž mohla pretrhnúť a voda by ich zaliala. Ale ja si myslím, že pri dnešných moderných technológiách a bezpečnostných systémoch ich obava nie je namieste." Investičný riaditeľ **Ing. Róbert Hézsely** doplnil, že v prípade, že by sa ďalej nebudovalo a neinvestovalo, mohol by s vodou nastať stav, aký bol v 80-tych rokoch v Košiciach, kedy sa dodávky pitnej vody obmedzovali na niekoľko málo hodín denne. Ako ďalej dodal, dnes všetci berú vodu ako samozrejmosť. "Ale až taká samozrejmosť to nie je."

(fur.)

Foto: archív redakcie

VVS, a.s. odmeňovala kreatívne deti...

Svetový deň vody

Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. pri príležitosti Svetového dňa vody ponúkla svojim zákazníkom zaujímavé aktivity aj tento rok.

Okrem štandardného časopisu Vodník, VVS, a.s. vydala tento rok aj časopis Vodníček - detskú verziu tohto časopisu, informujúcu o zdravom pitnom režime detsky atraktívnou formou s odľahčenými, zábavnými a interaktívnymi rubrikami, vizuálne atraktívny, s množstvom obrázkov a fotografií. Časopis Vodníček dal deťom možnosť zapojiť sa do niekoľkých súťaží, výhercovia boli odmenení atraktívnymi cenami.

Súťaž v časopise Vodníček:

Príbeh bez konca...

Úlohou detí bolo doplniť PIATOK do Sárkinho denníčka.

Napísať text, ktorý sa podľa nich najviac hodí Sárke do denníčka za deň piatok.

Denníček Sárky z V.C.

PONDELOK

Milý denníček,

mám za sebou najhorší deň v týždni. Úplná katastrofa je ráno, je ešte tma, keď vstávam. Učitelia sa tvárili, že víkend ani nebol a hneď skúšanie a v stredu bude dokonca písomka. Je to „zabité“, hotový teror. Ešte že si Tomáš pred slovinou sadol na Tánin chlieb s tuniakom položený na lavici, inak by ani sranda nebola. Suprové bolo najmä to, že do neho sadol akurát, keď od seba oddelila obidve polky chleba, aby na tuniaka doložila nakrájanú uhorku. Paralelne prebiehal poctivý chlapecký súboj (zrejme o moju pozornosť) medzi Tomášom Vajdošom a Tomášom Kreslíkom, ktorý nezvládol (aj keď dal do toho všetko) práve Tomáš V., pretože to bol jeho zadok, ktorý o chvíľu zdobili chutné kúsky tuniaka s uhorkovými očami. Zachovala som sa ako ozajstná kamoška, Tani som dala polku mojej desiati a Tomášovi som s dôrazom oznámila, že je debil.

Tvoja Sárka

UTOROK

Čau denníček, dnes som úplne dead, po tréningu som utekala domov, ani som s babami nevymieňala nálepky, lebo zajtra má čakať písomka z biošky. Ty kokos, že kolobeh vody Ti niečo hovorí? A odparovanie povrchovej vody a vlhkosti z rastlín a prenos v atmosfére, zrážky, spodná voda, máš dosť, čo sa ja učím? Si z toho vedľa čo? Základ je v tom slove kolobeh. To aj Tomáš V. je ako voda. Odparuje sa pri mne každú prestávku (myslí si, že je ohromne nenápadný), cez hodiny na veľkej prestávke sa za mnou nesie ako mrak, na obede má

obdobie zrážok asi, pretože do mňa vrazí všade: v rade aj s táckou pri stole. Zajtra ráno môžem iste čakať, že ma ako spodná voda zachytí už pred školou, tak máme kolobeh uzavretý☺.

Pa

STREDA

Už aby bola poriadna jar... Deň v škole sa nekonečne vlečie, ale počas písomky letel ako blázon. Odpovedala som z angliny, nebola som veľmi pripravená, ale uhrala som to na jednotku aj tak, som hviezda. Tomáš nebol v škole. Asi sa rozlial zo strachu z písomky. Dúfam, že mám všetko dobre, nechcem našich dráždiť zlou známku, aby som cez víkend mohla pozerať telku. A tiež dúfam, že príde T.V. do školy, inak je fakt nuda.

Ahojček môj zlatý, sladký, úžasný denníček.

ŠTVRTOK

Učka ešte nemá opravené písomky z biošky. Tomáš nebol ani dnes v škole, dúfam, že nie je chorý alebo že nedostal vši. To by bolo desné. Vraj v V.D. mala polka triedy. Strašné, nechcem si to v mojich dlhých kučeravých vlasoch ani predstaviť. BRŘŘ. Pohádali sme sa s Táňou, už ani neviem na akej blbosti, možno si zajtra spomenie aspoň ona. Aha, viem, na vybíjanej. Boli sme každá v inom družstve a to nerobí dobrotu. Drž mi palce denníček môj, nech zajtra učka donesie opravené písomky a nech mám jednotku!

Zajtra si na seba beriem nové tričko od krstnej, k tým potrhávaným kúlovým rifliam, zabité☺☺

PIATOK

.....

A toto je víťaz kreatívnej, mini literárnej súťaže:

Ráno s Táňou na seba zízame, že máme rovnaké tričká. Ale to bolo iba do chvíle, kým som neotvorila čokoládový jogurt. V tej chvíli do mňa vrazil Tomáš a jogurt na mojom novučičkom tričku urobil veľkú machuľu. Utekám k vodovodu. Nič. Ani kvapka. Musí pomôcť iba servítka. Zo školského rozhlasu zrazu počuť hroznú správu. Voda nepotečie, prasklo potrubie. A čo môj pitný režim??? Je v keli. Ale keďže moje tričko bolo už iné ako Tánine, tak sme boli znovu dobré kamarátky. Dala sa mi napiť zo svojej oranžovej vody. Bfrrr!!! Niet nad čistú vodu z vodovodu.

*Adam Karabinoš, 9. rokov
žiak 4.C, Prešov*

V časopise Vodníček bola vyhlásená aj ďalšia súťaž

Vytvor „pod-vodník“.

Úlohou bolo nakresliť obrázok – návrh na okrúhly „pod-vodník“, teda kruhovú podložku pod pohár s pitnou vodou, s priemerom cca 10 cm. Povolená bola akákoľvek výtvarná technika. Témou návrhu mala byť voda v akejkolvek podobe a spracovaní.

1. miesto - Monika Farkasová, Košice

Cenu odovzdal riaditeľ závodu Košice VVS, a.s., Ing. Gabriel Fedák

2. miesto - Júlia Šoltéssová, Čaňa

Autorka víťazného návrhu získala MP4 prehrávač a darčeky pre celú triedu. Ocenení však boli aj autori na druhom a treťom mieste, zároveň aj ich spolužiaci.

1. miesto: MP4 prehrávač
2. miesto: MP4 prehrávač
3. miesto: ruksak s plážovými hrami

3. miesto - Nikolas Rabitti, Lipany

Cenu odovzdal riaditeľ závodu Prešov VVS, a.s., Ing. Jozef Polomský.

Časopis Vodník tiež ponúkol možnosť vyhrať zaujímavú cenu. Vyhlásil súťaž o celoročné vodné a stočné zdarma. Výherkyňa má nárok na uplatnenie zľavy vo výške vyúčtovaného celoročného vodného a stočného za predchádzajúce obdobie. Stačilo správne odpovedať na otázky v teste a počkať si na šťastie v záverečnom žrebovaní. Do redakcie prišlo 72 odpovedí, z toho 46 bolo správnych. Šťastie v žrebovaní mala **MUDr. Mária Turoková z Bardejova**, ktorej cenu odovzdal **riaditeľ závodu VVS, a.s. Bardejov - Ing. Michal Ševčík** spolu s **primátorom - JUDr. Borisom Hanuščekom**.

Zelené mesto

V roku 2010 sa manažmenty VVS, a.s. a spoločnosti Teplárenň Košice, a.s. dohodli na partnerskom projekte pre deti košických základných škôl s názvom ZELENÉ MESTO, ktorého zámerom bolo podporiť záujem detí o životné prostredie a jeho ochranu. O projekte sme Vás už informovali v predchádzajúcich vydaniach. Tento rok si však svoje ceny užívali dve základné školy, v podobe atrak-

tívnych exkurzií od VVS, a.s. na VN Starina. Exkurzia pozostávala z odbornej prehliadky úpravne vody a vodnej nádrže a vstupu do odberného objektu cez tunel.

Zaujímavý výlet si v máji vychutnali: ZŠ Gemerská č.2 a ZŠ Mládežnícka č.3 Košice -Šaca.

Mgr. Adriana Marušinová
foto: Marián Horňák

Ing. Nataša Riganová: Vždy keď hovoríme o kvalite vody, hovoríme aj o rádiologických ukazovateľoch!

Únik rádiácie z Japonska **NEOHROZIL** vody v Bukovci ani v Starine

Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., pri kontrole kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom venuje veľkú pozornosť aj **rádiologickým ukazovateľom**. Robí tak sústavne - v zmysle príslušných legislatívnych predpisov a po tohtoročnej katastrofe v Japonsku ešte viac zintenzívnila sledovanie týchto ukazovateľov. Bližšie o tom hovoríme s vedúcou útvaru chemicko-technologických činností **Ing. Natašou Riganovou**:

- Aby som to celé objasnila, musím v prvom rade spomenúť Nariadenie vlády SR č. 354/2006 v znení NV SR č. 496/2010 Z.z., ktoré stanovuje **ukazovatele kvality** pitnej vody a **ich limity**. Popri mikrobiologických, biologických, fyzikálnych a chemických ukazovateľoch sú to aj **rádiologické ukazovatele**. Ďalej musím upozorniť na zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, predovšetkým na 6. časť venovanú **radiačnej ochrane**. V zmysle tohto zákona treba rozlišovať medzi **prírodným** ionizujúcim žiarením a **umelými zdrojmi** ionizujúceho žiarenia. Spomeniem aj Vyhlášku Ministerstva životného prostredia SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch. Táto vyhláška stanovuje **konkrétne rádiologické ukazovatele** kvality vody, a to celkovú objemovú aktivitu alfa (α), celkovú objemovú aktivitu beta (β) a objemovú aktivitu **radónu 222**.

A ktoré konkrétne ukazovatele sa sledujú? O čo vlastne ide?

- Pre úplnosť treba spomenúť Vyhlášku Ministerstva zdravotníctva SR č. 528/2007 Z.z., ktorou sa stanovujú podrobnosti o požiadavkách na **obmedzenie ožiarenia** z prírodného žiarenia a ktorá okrem iného stanovuje **najvyššie prípustné hodnoty** pre

Ing. Nataša Riganová

obsah **prírodných rádionuklidov** jednak v pitnej vode, jednak v balených prameni- tých vodách a minerálnych vodách a osobitne v balených vodách vhodných pre prípravu stravy pre dojčatá.

O týchto legislatívnych predpisoch sme hovorili podrobnejšie preto, že aj z ich hľadiska musíme aj vo vodárenstve prísne rozlišovať medzi prírodným žiarením a jeho umelými zdrojmi.

- Pokiaľ ide o **prírodné rádionuklidy**, musím zdôrazniť, že v posledných rokoch sme ich zvýšený výskyt zaznamenali len v dvoch vodárenských zdrojoch (VZ) pre obec Vyšný Klátov v okrese Košice-okolie a vo VZ Gočaltovo pre spotrebisko Gočaltovo, a to len v prameni, nie v rozvodnej sieti!

O ktoré zdroje išlo?

- Vo Vyšnom Klátove to boli pramene **Handžová** a **Uslander**. V období od 1. januára 2007 do konca decembra bolo z tých-

to vodárenských zdrojov odobraných 14 vzoriek vody. V týchto vzorkách trikrát došlo k prekročeniu limitných hodnôt v ukazovateli **radón**, z toho dvakrát v prameni Handžová a raz v prameni Uslander. V prameni Handžová bola 5. decembra 2007 nameraná hodnota v ukazovateli radón 528,90 becquerelov na liter vody (Bq/l) a 20. augusta nasledujúceho roka hodnota 406,30 Bq/l. Na prameni Uslander bola 5. decembra 2007 nameraná hodnota v ukazovateli radón 104,0 Bq/l, pričom limitná hodnota pre ukazovateľ radón je 100 Bq/l. V ostatných ukazovateľoch (celková objemová aktivita α , celková objemová aktivita β) **všetky vzorky vyhovovali limitom**. Z vodného zdroja **Gočaltovo** za obdobie 2007 až 2010 bolo odobratých 10 vzoriek vody. V týchto vzorkách došlo k prekročeniu limitných hodnôt v dvoch vzorkách v ukazovateli radón. 12. novembra 2009 bola nameraná hodnota v ukazovateli radón 106,80 Bq/l a 23.11. 2009 bola nameraná hodnota

v ukazovateli radón 136,38 Bq/l. Aj v tomto prípade v ostatných ukazovateľoch (celková objemová aktivita α , celková objemová aktivita β) **všetky vzorky vyhovovali limitom.**

A pokiaľ ide o rozvodnú sieť?

- Z rozvodnej siete bolo v obci Vyšný Klátov za obdobie rokov 2007 až 2010 odobratých 17 vzoriek pitnej vody a z vodojemu 11 vzoriek. Všetky vyhovovali legislatívne stanoveným limitom. V obci Gočaltovo bolo za rovnaké obdobie z vodojemu odobratých 8 vzoriek pitnej vody, z čoho bola 25. 11. 2009 nameraná jedna nadlimitná hodnota 109,87 Bq/l v ukazovateli radón, ostatné vzorky vyhovovali stanoveným limitom. Ďalšie vzorky boli odobraté z rozvodnej siete, všetky vyhovovali.

Predsa len ešte raz sa opýtame: neohrozovala voda so zvýšeným obsahom radónu v prameňoch zdravie ľudí v obciach Vyšný Klátov a Gočaltovo, prípadne v širšom regióne?

- V žiadnom prípade! Radioaktivita spôsobená radónom je len **prechodného rázu** jednak pre krátkosť polčasu premeny a jednak preto, že pri vyvieraní vody na povrch uniká radón do vzduchu. Metóda odstraňovania radónu z vody pomocou vzduchu je pomerne jednoduchá, ako hovoríme my vodári - radón je z vody **vytesňovaný prevzdušňovaním**. Aj preto je dôležité zopakovať, že zvýšené hodnoty sme namerali priamo v prameňoch a nie v rozvodnej sieti. A žiadnym spôsobom neboli ohrozené životy ani zdravie ľudí.

Prejdime teraz k druhej podtému súvisiacej s následkami série marcových ničivých zemetrasení a príbojových vĺn cunami, ktoré o. i. vážne poškodili jadrovú elektráreň Fukušima-I a spôsobili únik rádiácie.

-V súvislosti s tým, že únik rádiácie z Japonska **teoreticky** mohol negatívne ovplyvniť kvalitu povrchových vodných zdrojov aj na území Slovenska, naša vodárenská spoločnosť **aktuálne** začala sledovať kvalitu vody v rozhodujúcich zdrojoch, a to na Starine a v Bukovci. V prípade obidvoch vodárenských nádrží boli 23. marca a 1. apríla

odobraté vzorky ako surovej, tak aj upravenej vody. Všetky vzorky boli **hlboko** pod povolenými limitmi.

Mohli by ste konkrétnejšie?

- Pokiaľ ide o **radón**, povolená hodnota, ako som už spomínala, je 100 becquerelov na liter vody (Bq/l), pričom odobraté vzorky sa pohybovali v rozmedzí od 0,091 až po 0,370 Bq/l, teda **hlboko pod normou**. Pri ukazovateli **celková objemová aktivita α** sa zistené hodnoty pohybovali v rozmedzí 0,040 až 0,051 (Bq/l), pričom limitná hodnota je 0,200 Bq/l. A podobne aj pri ukazovateli **celková objemová aktivita β** sme namerali hodnoty pod povolenou hranicou - od 0,057 do 0,102 Bq/l, pričom limitná hodnota je 0,500 Bq/l.

Môžeme teda upokojiť verejnosť?

- Určite, veď naša vodárenská spoločnosť venuje kvalite vody **na všetkých stupňoch** jej úpravy a a distribúcie veľkú pozornosť. A vždy keď hovoríme o **kvalite vody**, hovoríme aj o rádiologických ukazovateľoch. Ako som už zdôraznila, aj v čase, keď rádiácia presúvajúca sa z Japonska do ostatných častí sveta mohla ohroziť aj naše povrchové zdroje, **sme zaznamenali hodnoty hlboko pod povolenými limitmi**. Kdesi sa ma pýtali, prečo sme z toho pohľadu nesledovali aj zdroje podzemnej vody. Únik rádiaktivity z Fukušimy by totiž v prvom rade ohrozil povrchové zdroje, ktorým sme hneď ako to bolo aktuálne začali venovať mimoriadnu pozornosť.

(fur.)

foto: Marián Horňák

Športové hry VVS, a.s. Trebišov 2011

V spoločnosti VVS, a.s. Košice je už tradíciou každoročné organizovanie športových hier pracovníkov spoločnosti vo vybraných športových disciplínach. Naposledy sme sa pri tejto príležitosti stretli v Rožňave a tento rok pripadla úloha organizácie závodu Trebišov. Riaditeľ závodu Ing. Michal Leškanič prisľúbil, že urobí všetko preto, aby 17. júna 2011 zorganizoval a odštartoval športové hry, ktoré sa už dlhoročne prezentujú vysokou športovou, technickou a spoločenskou úrovňou.

A tak sa aj stalo, pracovníci, ženy aj muži, si mohli počas celého dňa za krásneho slnečného počasia zasúťažiť v disciplínach volejbal, nohejbal, malý futbal, stolný tenis, tenis štvorhra, letný cross, bowling a v špeciálnej súťaži o Tokajskú zlatú putňu. Organizačný štáb v zložení 15 rozhodcov vyhodnotil v každej športovej disciplíne prvé tri miesta ako aj celkové umiestnenie spomedzi všetkých vodárenských závodov. Prvé miesto po sčítaní všetkých bodov si z pomedzi jednotlivých závodov vybojoval SEVAK Žilina. Druhé miesto patrilo generálnemu riaditeľstvu VVS, a.s. a na treťom mieste sa umiestnil závod Rožňava. Všetko sa odohrávalo v meste Trebišov v priestoroch športovej haly a telocviční základných škôl. Pre úspešných súťažiacich boli pripravené víťazné trofeje, atraktívne ceny a samozrejme nezabudnuteľný spoločensko - kultúrny program v priestoroch mestského kultúrneho strediska. Prvýkrát na týchto športových hrách odštartovala aj súťaž MISS Športové hry Trebišov 2011. Odborná porota počas jednotlivých súťažných disciplín sledovala účastníčky športových hier pri ich zápoleniach a podľa vopred dohodnutých kritérií hodnotila a vyberala spomedzi nich. V rámci večerného spoločenského programu porota určila prvé tri miesta. 2. Vicemiss Športové hry Trebišov 2011 sa stala Ing. Zuzana Illésová z Generálneho riaditeľstva VVS, a.s.. 1. Vicemiss Športové hry Trebišov 2011 sa stala Monika Pilarčíková zo Sevaku Žilina. A titul MISS Športové hry Trebišov 2011 získala Monika Tóthová zo závodu Rožňava. Aj tento ročník Športových hier potvrdil svoj zmysel vďaka vodárenskej bojovnosti a chuti víťaziť.

Organizátorom tých budúcoročných je VVS, a.s., závod Michalovce.

Mgr. Martina Bubelíniová

foto: Marián Horňák

Disciplína	1. miesto	2. miesto	3. miesto
Cross (MUŽI)	Ing. Gabriel Sabo - MI	Imrich Míhók - KE	Ján Leško - VT
Cross (ŽENY)	Ing. Zlatica Masariková - GR KE	Ing. Jana Kováčová - KE	Mária Váhovská - PO
Malý futbal	Prešov	Trebišov	Rožňava
Nohejbal	Vranov	SEVAK	GR Košice
Stolný tenis	SEVAK	Michalovce	Vranov
Tenis (dvojhra)	Marián Martinček - Sevak	Vladimír Trnečka - RV	Vladimír Mojdis - BJ
Tenis (zmiešaná štvorhra)	Monika Tóthová - RV Dušan Benco - RV	Ing. Jana Kováčová - KE Ing. Stanislav Kentoš - VT	Ing. Ingrid Mydlová - GR Ing. Majerník Erik - GR
Volejbal (MUŽI)	Svidník	SEVAK	Humenné
Volejbal (ŽENY)	GR Košice	Rožňava	SEVAK
ZÁVODY	SEVAK a.s., Žilina + OVS, a.s., Dolný Kubín	GR VVS, a.s., Košice	Závod Rožňava VVS, a.s.

Štvrtročník VVS a.s.

2/2011

našim ľudom v Rožňave

MALÝ FUTBAL :	
Prešov:	Hudák Ján
	Kancír Stanislav
	Štec Igor
	Huňady Lubomír
	Hudák Lubomír
	Huňady Jozef
	Lesný Luboš
	Gajdoš Jozef
Trebišov:	Kolesár Marek
	Kolesár Miloš
	Kolesár Juraj
	Koreň Miroslav
	Mucha Jaroslav
	Čeklovský Imrich
	Hazuga Marek
	Dőri Zoltán
Rožňava:	Lőrinc Ivan
	Stehlo Rastislav
	Fabián Ondrej
	Huťan Ján
	Korim Marián
	Bučko Michal
	Fabián Lukáš
	Erdőfalvi Jozef
NOHEJBAL :	
Vranov n/T. :	Maguščák Emil
	Šugár Miroslav
	Bakajsa Ján
Sevak:	Mikulaj Ján
	Vrábel Milan
	Horecký Jozef

GR Košice:	Gribanin Štefan
	Mato Ján Ing.
	Mráz Marián
STOLNÝ TENIS :	
Sevak:	Sitár Július
	Harmata Stanislav
Michalovce:	Pinkovský Miroslav
	Szanyo Zoltán
Vranov n/T:	Gorun Michal
	Raslavský Vladimír Ing.
VOLEJBAL MUŽI :	
Svidník:	Špak Michal
	Kravčíšín Slavko
	Dzur Pavol
	Ivanko Radovan
	Pindár Miroslav
	Najduch Ján
	Babjak Alexander
	Lapčák Vladimír
Sevak:	Orolím Miroslav
	Paluga Lubomír Ing.
	Rončák Ján Ing.
	Míchlica Róbert
	Kubačka Milan
	Đurana Vladimír
	Majchrovič Ján Ing.
	Raček Pavol

Humenné:	Maturkanič Marián
	Andiľ Michal Bc.
	Fedorčák Martin
	Lukáč Ondrej
	Bitnár Ján ml.
	Kridla Martin
	Macko Pavol
	Kačur Ján
VOLEJBAL ŽENY :	
GR Košice:	Hézselyová Zuzana Ing.
	Hornáková Ľubica
	Ondrejčová Emília
	Rosenbergerová Mária Ing.
	Sabová Stela Ing.
	Sojčáková Iveta Ing.
	Szászióvá Gabriela Ing.
	Uličná Mária
Rožňava:	Benediktiová Iveta
	Kúdelová Tatiana Ing.
	Palečeková Andrea
	Lukášová Iveta
	Tompošová Jana
	Kederová Viera
	Domiková Henrieta
	Laciaková Katarína Ing.
Sevak:	Barnášová Erika
	Pilarčíková Monika
	Tomečková Ľubica
	Ballová Anastázia Ing.
	Novotná Veronika Ing.
	Hanusová Mária
	Bajáková Mária

Ing. Peter Béreš, postihnutý detskou mozgovou obrnou, nezaprie v sebe vplyv svojho otca, starého vodára.

Človek sa nesmie poddávať osudu, musí ísť stále ďalej

Michal Béreš, ktorý je vodárom telom i dušou, v súčasnosti zastáva v košickom závode VVS, a.s., funkciu vedúceho montérov - opravárov na úseku voda. Má dvoch synov - ten starší, tiež sa volá Michal, úspešne vedie skupinu pátračov hľadajúcich skryté poruchy v ťažko dostupných miestach, mladší syn sa volá Peter a pracuje na generálnom riaditeľstve.

Otec je Petrovi radcom, priateľom i pomocníkom.

„Obidvaja boli od malička technicky založení. Som rád, že kráčajú v mojich šľapajách a obaja pracujú vo vodárstve. Myslím, že môžem byť na nich hrdý.“

Vždy „nakazí“ všetkých okolo seba

Sú ľudia, s ktorými sa život hneď od narodenia nemazná. Patrí medzi nich aj Ing. Peter Béreš, postihnutý detskou mozgovou obrnou. Napriek svojmu hendikepu - je na vozičku a je odkázaný na pomoc iných - sa nevzdáva a niežeby bol skleslý, ale práve naopak. Vyžaruje z neho neuveriteľný optimizmus, ktorým vždy „nakazí“ aj všetkých ostatných okolo seba.

Má 28 rokov a to, čo dosiaľ prežil, by vydalo za jeden hrubý román. A tak len v stručnosti - opakovane sa liečil v Prahe, Tepliciach, v Janských Láznach, operovaný bol

v Prahe - Motole, po rozdelení federácie celé mesiace preležal v slovenských nemocniciach, no napriek veľkej snahe viacerých uznávaných špecialistov sa jeho stav už výraznejšie nezmenil.

Inžinier Peter Béreš dobre vie, že navždy zostane pripútaný na invalidný vozík, ale na svet nezanevrel, nezatrpkol. Vyštudoval vysokú školu. „Okrem techniky, ktorá ma fascinovala už od detstva, som sa neskôr začal zaujímať aj o svet financií, a tak som sa rozhodol študovať ekonomické vedy.“

V košickej pobočke Bankovního inštitutu - vysoká škola Praha absolvoval bankovníctvo a financie. Po získaní inžinierskeho diplomu si usilovne hľadal prácu, sledoval inzeráty, ponuky, informoval sa a - nevzdával sa.

Od februára 2009 pracuje na generálnom riaditeľstve, kde organizačne spadá pod útvar hospodárskej správy a materiál-

no-technického zabezpečenia. Vzhľadom na zdravotné postihnutie má špeciálne vyčlenené pracovisko - pracuje doma pri počítači a ako sám hovorí, rád komunikuje s klientmi, firmami, pracuje s emailami a posúva ich na vybavenie jednotlivým pracoviskám, veľa telefonuje. V podstate je v styku so všetkými útvarmi generálneho riaditeľstva i so závodmi.

Pracuje s informačným systémom SAP, ktorý je základom v celej spoločnosti a na ktorý sú naviazané všetky ostatné informačné systémy, vrátane tých, ktoré sa starajú o kolobeh dokumentov.

„Mám v určitom zmysle slova dobrý prehľad o dianí v spoločnosti, práca ma baví a mnohé informácie idú cezo mňa. Uvediem príklad - nejaká firma chce niekde niečo stavať, je to blízko našich vodovodných alebo kanalizačných sietí, a tak si vyžiada stanovisko našej spoločnosti. Ja všetky údaje vložím do systému SAP, spojím sa s technickým útvarom, atakďalej...“

Mamkina láskavosť, otcova zručnosť

Býva s rodičmi v malom rodinnom dome - na brehu Hornádu v bezprostrednej blízkosti kúpaliska Ryba.

Z celkového zariadenia domu a jeho prispôbenia ochrnutému Petrovi cítiť láskavosť a starostlivosť jeho mamky a technickú zručnosť otca. Ten mnohé urobil sám, no viaceré veci, vrátane dvoch vozíkov, bolo treba kúpiť. Ide o finančne veľmi náročné zariadenia - značnou časťou síce prispieva zdravotná poisťovňa, ale rozhodujúci podiel i tak zostáva na rodine postihnutého.

„Niekedy mám pocit akoby firmy, ktoré takéto zariadenia dodávajú, umelo nadsádzovali ceny a čo najviac zarábali na nešťastí postihnutého i jeho rodiny,“ pozdychne si Petrov otec.

Nedá nám neopýtať sa na súčasť domu, ktorá je azda najviac viditeľná v každom kúte. Dozvedáme sa, že je to zdvíhaco-nosné zariadenie, pomocou ktorého sa Peter sám presúva prakticky po celom dome.

„Je po celý deň sebestačný. Len ráno ho musíme naložiť do vozíka a večer vyložiť, to sám nedokáže. Ale inak sa stará sám o seba, pomocou tohto zariadenia sa sám dostane i do kúpeľne,“ vysvetľuje Michal Béreš st.

V pozadí tlmene znie hudba, moderná, elektronická. „To je môj koníček,“ hovorí mladý sympatický inžinier. A ani nemusí vysvetľovať, že tá hudba znamená preňho viac ako veľa.

Na vysokej mu nič nedarovali!

Na vysokoškolské štúdium rád spomína. Niežeby mu tam dávali dajaké úľavy, dokonca - ako sám hovorí - mal to ešte ťažšie ako iní.

„V ročníku nás bolo okolo štyridsať, keď jeden - dvaja na prednáške alebo seminári chýbali, možno si ich nik ani nevšimol, ale keď som chýbal ja, hneď každý profesor videl, že tam nie som. A niektorí spolužiaci sa popri mne aj zviezli, ja som musel usilovne študovať - platil úzus, že ja som išiel vždy prvý na skúšku a niektorí potom poodpisovali odo mňa...“

Na vysokej študoval päť rokov - tri roky bakalárskeho štúdia a ďalšie dva, kým získal titul inžiniera. Keď sme pripravovali túto reportáž, zhodli sme sa v jednom, že škola je

základ, ale len samotná škola dnes už nestačí - človek sa musí sám ďalej vzdelávať.

A takto inžinier Peter Béreš aj formuluje svoje životné krédo. Nepoddávať sa chorobe, nepoddávať sa osudu, ale sa snažiť ísť ďalej, stále sa učiť niečo nové, dopĺňať si vedomosti, rozširovať obzor, pretože všetko sa vyvíja - najmä informačné technológie dnes idú prudko dopredu.

Nedá sa zostať stáť na jednom mieste

Petrov otec je starý skúsený vodár, ktorý vie, že vo vodárčine nestačí to, čo si sa naučil pred rokmi, veď pribúdajú nové stroje, nové technológie a materiály a človek sa musí neustále učiť. A sám toto vstúpil aj svojim synom.

„Dakedy sme pracovali s liatinou a ko-nope, dnes sú tu plasty. Vodár sa musí stále učiť, musí spoznávať nové materiály, ich vlastnosti. A takisto aj Peter, aj keď nepracuje a nemôže pracovať ako klasický vodár v teréne, ale robí s počítačmi, sa tiež stále musí učiť - sú nové počítače, nové programy, nové systémy... A on je taký, že sa nevzdáva, ale chce niečo dokázať, chce ísť stále ďalej.“

Neplakal za zubom, ale za dresom!

Napriek svojmu hendikepu nie je samotár a so spolužiakmi a spolužiačkami z vysokej školy, ale aj ďalšími kamarátmi je v pravidelnom kontakte. Ako to už medzi mladými chodí, tak predovšetkým cez Facebook, Skype, email, ale najmä telefonicky. „Ale zájdu aj osobne, prídu k nám domov, rozprávame sa, máme mnoho spoločných záujmov.“

Tá moderná elektronická hudba je len jedným z nich. Ďalším koníčkom Petra Béreša je šport. Náruživý sleduje najmä futbalo- vé a hokejové zápasy.

„Na futbal s ním chodievam ja, na štadióne v Čermeli už má svoje vyčlenené miesto - pri štvrtom rozhodcovi. Keby tam nebol, hádam by ani nezačali hrať - všetci by si mysleli, že sa niečo stalo,“ smeje sa Petrov otec.

Zároveň dodáva, že na hokej Peter chodieval s kamarátmi. Potom sa na chvíľu odmlčí, aj Peter sa zháči - pozrú na seba, ako by rozmýšľali, či to povedať alebo nie...

„Raz sa stalo,“ pokračoval napokon Pet-

rov otec, „že syn bol na hokeji a keď odchádzali, jeden z kamarátov, ktorí ho niesli dole schodmi, sa potkol alebo sa mu noha pošmykla, výsledok bol taký, že syn vypadol z vozíka na zem. Prišiel pri tom o jeden zub a ďalšie sa mu poškodili.“

Plakal vraj ako malý chlapec.

„Ale neplakal za zubom! Bolo mu ľúto pekného nového hokejového dresu, ktorý sa pri páde pošpinil a totálne poškodil,“ smial sa Petrov otec.

Po dome sa presúva pomocou zdvíhaco-nosného zariadenia.

Je radosť s ním spolupracovať

Slovo má Zuzana Šaffová, vedúca útvaru hospodárskej správy a materiálno-technického zabezpečenia:

Inžinier Peter Béreš pracuje na našom útvare ako referent, emailom preberá zo Zákazníckeho centra zákazky klientov našej spoločnosti, triedi ich a vkladá do systému SAP ako tzv. SD (Sale Distribution) zákazky. Je to mladý, ambiciózný šikovný kolega, ktorý je napriek svojmu fyzickému hendikepu vždy plný entuziazmu, ochoty a v práci je naneho spoľah. Hoci je sám odkázaný na pomoc, veľmi rád pomáha iným a pre jeho ľudsky cenné vlastnosti je radosť s ním spolupracovať.

(fur.)

Foto: Marián Horňák

Pracovníci strediska vodovodov v Prešove by svojho vedúceho za nič nevymenili.

V každom človeku je niečo dobré, len ho treba včas podchytiť

Rodák z Lipian, detstvo prežil v Brezovici, kde sú kvalitné zdroje pitnej vody zásobujúce Prešov, v októbri bude mať 53 rokov. V prešovskom závode niekdajších VVaK a ich nástupcu VVS, a.s., prešiel skutočne mnohými funkciami - bol pomocným majstrom, dispečerom, referentom a neskôr vedúcim referentom TPČ, od roku 1988 je vedúcim strediska vodovodov Prešov. Keď sme sa jeho najbližších spolupracovníkov potajme, aby to nepočul, opýtali aký človek je ich vedúci, zhodli sa v tom, že inžiniera Daniela Strelca (na fotografii dole) by teda nevymenili.

Stredisko, ktoré vedie, zabezpečuje dodávku pitnej vody pre Prešov a v podstate pre celý Prešovský okres. „Prácu nášho strediska by som - zjednodušene povedané - rozdelil na cyklické a necyklické činnosti. Tie prvé, to sú systematicky sa opakujúce činnosti týkajúce sa kompletnej, tzv. cyklickej údržby na rozvodnej sieti, čo znamená pravidelnú kontrolu všetkých objektov, ktoré sú v sieti - od vodojemov, prírodných a zásobných radov cez armatúrne šachty, hydranty, šupátka až k vodovodným prípojkám k jednotlivým spotrebiteľom.“

Tou druhou časťou je necyklická údržba, teda odstraňovanie porúch, drobné opravy, malé investičné akcie, budovanie nových prípojok a s tým spojená rozsiahla agenda, ale patrí sem aj tá menej populárna stránka vecí, ktorou je odpájanie neplatičov.

Zhrnuté a podčiarknuté: pod stredisko patrí celkom 45 vodovodov v rámci okresu s celkovou dĺžkou rozvodných sietí vyše 550 km. O to všetko sa stará 22 prevádzkových montérov, jeden elektrikár, 20 úväzkových pracovníkov na obecných vodovodoch (pracujú na skrátenej pracovnej úväzok) a nepriamo patria pod stredisko aj pracovníci zákro-

kovej služby a tiež pracovníci odposluchu rozvodnej siete (ľudovo nazývaní pátrači). Spolu je to vyše 50 ľudí.

Prešovská kasta neplatičov

Rozprávanie inžiniera Strelca neustále prerušuje vyzváňanie telefónov. Azda niet

minúty, aby nezavonili aj viaceré telefóny naraz. Nič ho však nevyvedie z miery - s prehľadom vybavuje telefonáty, vydáva príkazy, rozdeľuje úlohy, kontroluje podriadených. Na dlhšie reči však naozaj nemá čas a tak sa aspoň opýtame na vec, ktorá vodárov najviac trápi, teda na neplatičov.

„Sklamem vás, s Rómami my tu nemáme žiadne problémy. Máme zriadený inkasný systém, tých cca 10 eur zálohovej platby zaplatí každá rodina, funguje to, nemusíme odpájať.“

Problémom sú však podnikatelia, ale nie, že by bolo potrebné odpájať od siete ich rodinné domy.

„Ide o ich prevádzky v samotnom centre Prešova. Neplatia za vodu, ignorujú nás, upomienky neberú do úvahy, až keď pošlem montéra a ten už je priamo na mieste, vtedy urýchlene zaplatia. O chvíľu sa to však opakuje, zasa nás ignorujú, nedá sa s nimi nijako dohodnúť a zaplatia, až keď sa môj montér už pustí do zablokovania prípojky. A tak

To, že všetko funguje, nie je vraj jeho zásluha, ale členov kolektívu, na ktorých sa môže vo všetkom spoľahnúť. „Mám tu na mysli radových pracovníkov, ale i tých, na pleciach ktorých to všetko leží, teda majstrov. Trojica majstrov Marcel Kozák a Peter Džerenga, ktorí majú Prešov rozdelený zhruba na polovicu, a Igor Štec, ktorý sa viac stará o obecné vodovody v rámci okresu, to sú ťahúni. Oni všetko zabezpečujú, koordinujú si prácu jednotlivých úsekov medzi sebou. Inak by to nefungovalo.“

Ako sa od trojice majstrov neskôr dozvedáme, súčasťou „vedenia strediska“ je aj pracovníčka kontrolingu Gabriela Onofrejová.

Ing. Strelec a pracovníčka kontrolingu Gabriela Onofrejová v spoločnosti všetkých troch majstrov

to ide dookola... Toto je taká prešovská špecialita určitej kasty podnikateľov.“

Majstri, to sú ťahúni

O pracovníkoch strediska možno povedať, že je to dobrý a zabehaný kolektív. Sú to pracanti, ktorí sa vodárenskej roboty neboja, rozumejú jej a majú k nej viac ako pozitívny vzťah.

„Z tých starších prevádzkových montérov by som spomenul Petra Kubičku, Ondreja Vargu, Antona Dluhoša, Františka Benča či Jaroslava Kmeca, z tých mladších montérov napríklad Petra Krištofa alebo elektrikára Petra Vaška. Ale menovať by som mohol aj mnohých ďalších, pravda, cieľom tohto článku určite nie je vymenovať celý tím,“ smeje sa inžinier Strelec a dodáva, že bez nich by to nešlo.

„Cez ňu idú prakticky všetky informácie, dokumenty, listiny, ona vystavuje faktúry, vybavuje poštu, sleduje termíny. Je pre nás veľkou pomocou, nemusíme sa toľko venovať papierovaniu, ale môžeme sa sústrediť na to, čo je našou prioritou, teda viac chodiť do terénu - všade tam, kde nás aktuálne treba. A problémov, vrátane porúch, je viac ako veľa,“ vysvetľujú majstri Igor Štec a Marcel Kozák.

Keď chýba štátnica zo psychológie

V roku 1988, keď inžinier Strelec prebral vedenie strediska, pochopil, že súčasťou každého vysokoškolského štúdia, bez ohľadu na odbor, by mala byť štátnica zo psychológie. „Keďže na škole, kde som ja študoval, psychológia nebola, musel som si pomôcť sám. Luďa tu na stredisku boli totiž všelijakí, niekto-

rí aj výslovní lajdáci, boli tu takí, čo chodili s rukami vo vreckách a posmievali sa tým, čo riadne pracovali. Vtedy som si povedal, že musím niečo urobiť.“

Postupne navštívil rodiny všetkých pracovníkov, rozprával sa s ich príbuznými. „Zistil som napríklad, že jeden z takých, ktorý v tom čase sa v práci len flákal, sa doma príkladne staral o chorú matku. Pochopil som, že musím s ľuďmi viac robiť, podchytiť ich, lebo nie nadarmo sa hovorí, že v každom človeku je niečo. Mnohých sa mi podarilo získať pre vec, ale boli aj takí, s ktorými som sa musel nadobro rozlúčiť. To bolo v tých časoch zemetrasenie!“

Ale problém je podľa vedúceho strediska aj dnes. Hoci celkom iný. „Mladých vyučených vodárov niet, chýba nám mladá krv. Keďže nezamestnanosť je vysoká, nie je žiaden problém nájsť mladých mužov vyučených v iných profesiách - klampiarov, zámočníkov atakďale, ale nie je to ono.“

Chránia pamiatky pred vandalmi

Služobne najstarším členom kolektívu strediska vodovodov je majster Peter Džerenga, ktorý si vo vodárenstve odkrútil už 34 rokov. Aj jeho manželka Jaroslava je vodárkou, v prešovskom závode pracuje vo funkcii technický pracovník GIS.

Pešia prechádzka alebo jazda autom po Prešove je s majstrom Džerengom neuveriteľný zážitok. Vidieť, že je to vodár telom i dušou a že dôverne pozná v meste každý jeden meter potrubia, každý hydrant, každú prípojku. A o všetkom vie zájmovo rozprávať. „Pod týmto chodníkom vedie 200-vka, na druhej strane cesty zasa 250-tka. A tu sme mali minule veľkú poruchu, či mi veríte či nie, potrubie je v hĺbke takmer šesť metrov! Voľakedy tu stavali tuším Pozemné stavby, potrubie už bolo v zemi, medzitým sa ďalej stavalo a robili pozemné úpravy, navrhli ďalšie a ďalšie vrstvy zeminy a keď vznikla porucha, nevedeli sme sa bagrom dostať do takej hĺbky.“

Zabezpečovať nepretržitú údržbu rozvodnej siete a starať sa o poruchy, ktorých je niekedy vyše hlavy, je vyčerpávajúca robota. Preto je potrebný relax. Pre Petra Džerengu je relaxom rekreačný beh, vo Veľkom Šariši, kde býva, si chodievala zabehať pod hrad a jeho ďalším koníčkom je história.

Ale ani pri tomto koníčku nezaprie v sebe vodára. Hovorí, že v Prešove je množstvo pamiatok týkajúcich sa vodárenstva. „Napríklad unikátny vodojem na Kalvárii vystavaný z kameňov v starom talianskom štýle. Takýchto pamiatok by som mohol uviesť viacero, väčšinou sú už nevyužívané a my sa ich snažíme chrániť pred vandalmi a sprejermi.“

Vodojem Sekčov 2

S majstrom Džerengom nasadáme do služobného auta, cieľom cesty je vodojem Sekčov 2. Je to najväčší vodojem v Prešove s objemom dvakrát šesťtisíc kubíkov. Prechádzame historickým Solivarom a stúpame do kopca.

Okolie vodojemu je čisté a upratané, tráva pekne pokosená. „Dodávať ľuďom pitnú vodu je veľká zodpovednosť, aj preto k nám pravidelne chodia aj hygienici,“ vysvetľuje majster a dodáva, že pre pracovníkov, ktorých sem vyšle na fyzickú kontrolu objektu a kosenie trávy, je to určitý relax aj určitá odmena. „Je to na kopci, je odtiaľ krásny výhľad na mesto, je tu ticho, pokoj. Ale nemyslíte si, že sa sem chodia opaľovať.“

Potom sa náš spoločník rozhovori na inú tému. „Týka sa to porúch, my vodári si ich neplánujeme. Vieme, že keď ľudia náhle zostanú bez vody, sú dosť nervózni a my sa pri odstraňovaní poruchy snažíme odstaviť čo najmenšiu časť sídliska a naozaj len na nevyhnutný čas. I tak ale niektorí sa prídu s nami hádať, niektorí sú výslovne drzí, agresívni. Ja montérom hovorievam, aby sa s arogantnými ľuďmi zbytočne nepúšťali do diskusie a venovali sa svojej práci.“

Cestou späť do centra Prešova sa ešte pristavíme pri dvoch pracovníkoch montujúcich vodovodnú prípojku do jedného z rodinných domov - novostavieb, ktoré pribúdajú v novej lokalite. Slnko nemilosrdne pripeká, no montéri Marek Haladej a Jozef Leško sa ani nezastavia. Zvárajú a tlakujú potrubie. Zákazník súri, chce prípojku čím skôr. Bez pitnej vody sa nedá žiť.

Budovanie vodovodných prípojok v lokalite novostavieb

Pravdu má inžinier Strelec, keď na margo svojich pracovníkov hovorí, že vodárenstvo to nie je práca, to je čosi viac. „Samozrejme, že je to práca - ťažká, náročná, ale je to viac ako práca. Je to aj koníček aj nadšenie, inak sa to nedá robiť.“

a v súčasnosti pracuje v Bratislave ako projektant. Aj dcéra Daniela študuje na tej istej fakulte, práve má za sebou už štvrtý ročník v odbore inžinierstvo životného prostredia vo vodohospodárskych stavbách. (fur.)

Foto: Marián Horňák

Jabĺko nepadá ďaleko od stromu

Toto staré porekadlo obrazne hovorí o tom, že deti často kráčajú v šlapajach svojich rodičov, platí aj v prípade Ing. Daniela Strelca.

Po tom, čo ukončil gymnázium v rodných Lipanoch, pokračoval v štúdiách na Stavebnej fakulte SVŠT (dnes Slovenská technická univerzita) v Bratislave, odbor vodohospodárske stavby so zameraním na zdravotné inžinierstvo. Odbornú prax počas štúdia absolvoval v bardejovskom závode vtedajších VVaK. Po skončení VŠ štúdia nastúpil do prešovského závodu a hneď vtedy sa aj oženil. S manželkou Helenou majú dve deti. Syn Miroslav ukončil tú istú vysokú školu ako otec

Horúce otázky:

Otázka pre generálneho riaditeľa VVS, a.s., od kolektívu inžiniera Daniela Strelca: „Slávu kedysi chýrneho vodárenského učilišťa v Prešove sa zrejme už nikdy nepodarí obnoviť, ale neuvažuje sa, pán generálny riaditeľ, o tom, že by naša spoločnosť mohla v spolupráci s niektorou strednou odbornou školou zriadiť učebný odbor pre výchovu vodárenských odborníkov? Naš prešovský závod, ale myslíme si, že rovnako aj ostatné závody ako soľ potrebujú mladých vyučených vodárov. Nahrádzame ich absolventmi iných učebných odborov, ale nie je to ono. Stará garnitúra skúsených vodárov postupne odchádza a mladých jednoducho niet.“

VVS, a.s. už začala spoluprácu so strednou školou stavebnou v Košiciach, i s Technickou univerzitou fakultou BERG a Stavebnou fakultou. Sme takejto spolupráci naklonení a dokonca uvažujeme aj o štipendiách pre študentov, ktorí by po skončení chceli pracovať v našej spoločnosti. Oslovíme teda aj odborné učilišťa a skúsime obnoviť spoluprácu na výchovu nových vodárov, ale to znovu závisí od možností danej školy. Pokiaľ mám informácie, na učilištiach je slabý záujem zo strany študentov o „vodárčinu“, preto veľa takýchto odborov zaniklo.

Ing. Stanislav Hreha
generálny riaditeľ a predseda predstavenstva
Východoslovenská vodárenská spoločnosť a.s.

Budte fit s Vodným žurnálom! ☺

Chrumkavý letný šalát

Leto čoraz dôraznejšie klope na dvere a to je štandardne čas, kedy aj tí najnezodpovednejší k svojmu zdraviu a kondícii, o čosi viac ako inokedy zamerajú pozornosť na svoje telesné proporcie a s tým súvisiacu životosprávu. Vodárom je asi zbytočné zdôrazňovať dôležitosť pitného režimu v lete. Je viac než samozrejmosťou, že ideálny nápoj na kvalitný pitný režim je ten, ktorý nám tečie priamo doma – z vodovodného kohútika ☺

V rámci správne nastavenej životosprávy v letnom období, ak chcete byť skutočne fit, ponúkame tip na chutný, sýty a výživný letný šalát – plný vitamínov a minerálov, ktorý vás poteší nielen svojím vzhľadom, ale i zvukom pri jedení ☺. Po jeho zjedení každá bunka vášho tela bude jasať a odmení sa vám dobrým pocitom, že ste pre svoj organizmus urobili niečo zdravé.

Komplex vitamínov, minerálov, stopových prvkov a vlákniny zabezpečí, aby všetky orgány dostali to, čo potrebujú a aby ste sa cítili duševne i telesne svieži. Okrem toho poskytuje prirodzenú ochranu pred mnohými ochoreniami. 2 – 3 olivy ako predkrm zvýšia hladinu žalúdočných štiav a zlepšia trávenie.

Zaujímavosti

Olivy – Perly Stredomoria liečia žlčníkové problémy. Používajú sa pri pomalom vyprázdňovaní žlčníka a pri tráviacich ťažkostiach spôsobených poruchou odtoku žlče. Opatrne sa môžu konzumovať i pri žlčových kameňoch.

Vďaka obsahu oleja a vlákniny pôsobia ako mierne, ale účinné preháňadlo. Patria medzi plody najbohatšie na vlákninu, preto ich musíte dobre požuť.

Dávkovanie:

PL – polievková lyžica,
čl – čajová lyžička

Potrebujeme

- 8 listov čínskej kapusty
- pol uhorky
- 2 paradajky
- 1 cibuľa
- papriku žltú, červenú, zelenú
- olivy – čierne, zelené

jogurtová zálievka

- 1 prírodný biely jogurt
- 2 PL kyslej smotany

- 1 – 2 čl prírodného cukru
- 1 čl horčice
- morská soľ

Postup:

Zeleninu dôkladne umyjeme a nakrájame na úhľadné kocky, kapustu a olivy na pásiky. Jemne osolíme morskou soľou, zalejeme jogurtovou zálievkou a premiešame. Odložíme na chvíľu do chladničky, aby sa spojili chute. K šalátu podávame cesnakové hrianky alebo toasty.

Dobrá chuť! ☺

Ilustračné foto: archív redakcie

POZOR!
NEPREHLIADNITE!

Zariadenie pre diaľkový odpočet stavu vodomera

NOVINKA
pre zákazníkov

Patrite k tým, ktorí:

- majú radi presnosť a nie odhady,
- majú neprístupný vodoměr (napr. v pivničných priestoroch),
- uvítajú pokrok a techniku,
- dôverujú v číselných meraniach viac technike ako človeku?

Čo je potrebné urobiť?

1. Navštíviť príslušné zákaznícke centrum VVS, a.s.
2. Podpísať objednávku na zakúpenie modulu Waveflow.
3. Uhradiť kúpnu cenu zariadenia.
4. Dohodnúť termín montáže s pracovníkom VVS, a.s., ktorý Vás bude kontaktovať.

Ponúkame Vám

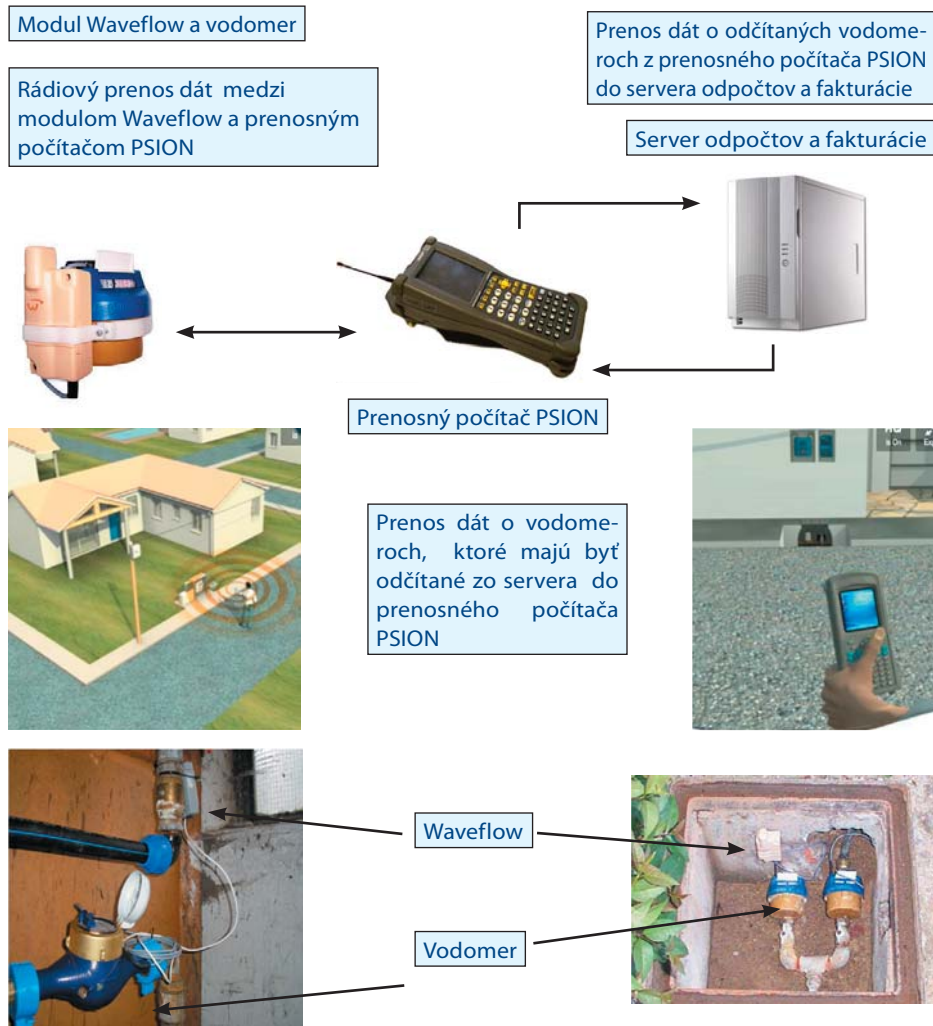
- možnosť diaľkového odpočtu spotreby pitnej vody bez potreby fyzického vstupu do Vašich objektov (vodomerná šachta, pivničné priestory a pod.) prostredníctvom systému pre mobilný diaľkový odpočet vodomeroch,
- presnosť odčítania stavov spotreby pitnej vody,
- záručnú dobu zariadenia 6 rokov,
- bezplatnú výmenu vodomera (ak je to potrebné) za typ, ktorý umožňuje diaľkový odpočet,
- odberné miesto vybavené vodomermom s impulzným výstupom a modulom Waveflow,
- odstránenie problémov s odčítaním stavov v zaplavených šachtách.

Cena zariadenia s DPH je:

- pre domový vodoměr 172 EUR
- pre priemyselný vodoměr 207 EUR

Princíp mobilného diaľkového odpočtu vodomeroch

Obrázky majú informatívny charakter.

www.vodarne.eu

Prinášame Vám to najcennejšie...

